

15.1.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö

Hallituksen esitysluonnos laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia (884/2017) muutettavaksi ensinnäkin siten, että vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjälle säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja Koski-tietovarantoon. Tietojen rekisteröinti olisi vapaan sivistystyön ylläpitäjälle vapaaehtoista. Tallentaminen edellyttäisi, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutuksen opiskelijoille, määritellyt koulutuksen laajuuden opintopisteinä, kuvannut koulutuksen osaamisperusteisesti ja arvioinut opiskelijan suorituksen suhteessa kuvaukseen. Tallentaminen edellyttäisi myös yleisen tietosuoja-asetuksen¹ mukaisen henkilötietojen käsittelyperusteen vuoksi opiskelijan pyyntöä oppilaitoksen ylläpitäjälle. Tallennettavat tiedot olisivat opiskelijan suorittama koulutus, koulutuksen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymisaika ja opiskelijan osaamisen arviointi.

Toiseksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin säännös vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjän velvollisuudesta tallentaa oppivelvollisuuskoulutukseen liittyviä tietoja kansanopistoissa järjestettävästä koulutuksesta, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukaisia aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettua koulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta.

Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan vapaasta sivistystyöstä annettua lakia (632/1999) muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin säännös siitä, miten Koski-tietovarantoon tallennettavien vapaatavoitteisten koulutusten laajuus määritellään opintopisteinä ja miten opiskelijan osaaminen arvioidaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta. Pyydettyä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

¹ Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679).

Esitysluonnoksen vaikutuksista

Esitysluonnoksen mukaan ”valtion vuoden 2020 talousarvion momentilta 29.10.20. (perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot) on aiemmin osoitettu Opetushallitukselle yhteensä 204 000 euron määräraha vuosille 2020-2021 Opetushallituksen yhteiskäyttöisten palveluiden kehittämiseen, jotta vapaan sivistystyön vapaatavoitteiset, tutkintoon johtamattomat opintosuoritukset olisi mahdollista tallentaa Koski-tietovarantoon. *Määrärahaa mahdollisesti edelleen kasvatetaan. Uudistuksella on arvioitu olevan noin 42 000 euron vuosittainen pysyviä menoja lisäävä vaikutus Opetushallitukselle tietovarannon ylläpitoon, mikä tullaan huomioimaan opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämismäärärahmomentilla 29.10.20.*”

Valtion vuoden 2020 talousarviossa on momentille 29.10.20. varattu yhteensä 118,415 milj. euron määräraha. Momentin käyttötarkoituksen 5 kohdan mukaan määrärahaa saa käyttää perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Valtion vuoden 2021 talousarviossa on momentille varattu yhteensä 156,815 milj. euron määräraha. Momentin käyttötarkoituksen 3 kohdan mukaan määrärahaa saa käyttää tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valtiovarainministeriö katsoo, että esitysluonnoksesta Opetushallitukselle ja muille tahoille mahdollisesti aiheutuvat pysyvät ja muut lisämäärärahatarpeet ovat toteutettavissa kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan sisällä edellä mainitusta määrärahasta ja oppivelvollisuus uudistukseen varatun 129 milj. euron määrärahan puitteissa ilman uusia lisämäärärahatarve-esityksiä. Julkisen talouden menokehitys on hyvin tiukka.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa voisi olla tarkoituksenmukaista pohtia, olisiko esitysluonnoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset tarpeen eritellä ja selostaa esitettyä yksityiskohteisemmin, esimerkiksi mistä arvioitu kustannusvaikutus muodostuu ja mitä se sisältää.

Koska tietojen tallentaminen on vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista, tallentamisesta ei muodostu uutta lakisääteistä tehtävää niille kunnille, jotka ovat vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä ja järjestävät vapaan sivistystyön opetusta. Siten ehdotuksessa ei ole kyse kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 55 §:n 2 momentissa tarkoitettua uudesta tai laajentuvasta valtionosuustehtävästä.

Muita huomioita

Esitysluonnoksen ja laajemminkin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain osalta valtiovarainministeriö ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriön ottavan esitysluonnoksen jatkovalmistelussa huomioon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2018), jäljempänä tiedonhallintalaki, 22 ja 24 §:n säännökset tietoaineistojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja tiedon luovuttamisesta muussa sähköisessä muodossa sekä näissä säännöksissä käytetyt käsitteet, ja yhdenmukaistavan esitysluonnoksessa käytetyt tietoaineistojen luovuttamista koskevat ehdotukset teknisen käyttöyhteyden käsitteeseen tiedonhallintalain mukaisiksi.

Lopuksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnos ei sisällä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 §:n 3 momenttia koskevaa muutosehdotusta. Mainitussa momentissa viitataan henkilötietolakiin (523/1999), joka on kumottu 1.1.2019 voimaan tulleella tietosuojalailla (1050/2018). Valtiovarainministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tehdään myös tähän säännökseen tarvittavat teknisluonteiset muutokset.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen